

## **РЕЦЕНЗИЯ**

**От проф. д-р. инж. Здравко Борисов Гъргаров,**

(член на жури със заповед № 285 от 20.06.2018г на Ректора на Частно висше училище „Колеж по туризъм“)

на акад. публикации на **доц. д-р инж. Димитър Стоянов Вергиев,**

във връзка с конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по:

Научна специалност 3. „Социални, стопански и правни науки“

Професионално направление 3.7. „Администрация и управление“

Научна специалност „Икономика и управление (по отрасли)“

В съответствие с чл. 4 от ЗРАСРБ, чл. 57(2) от ППЗРАСРБ и чл. 6(2,3)

**ПРАСПУ**

обявен от Колежа по туризъм в ДВ, бр. 43/25.05.2018 г

Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ). Тя е съставена от три части и заключение, включващи изисквания към кандидата и към неговата учебна и научноизследователска дейност.

### **Изисквания към кандидата**

(чл. 29 ЗРАСРБ и чл. 60 и 61 ППЗРАСРБ)

Доц. д-р Димитър Вергиев е роден на 20.12. 1957г в гр. Бургас. Живее в гр. София – Е-mail: [dvergiev@mail.bg](mailto:dvergiev@mail.bg).

Завършва бакалавърска степен по специалност ОХТ, модул „Горива“ и магистърска степен по „Стопанско управление“ в ХТМУ – София с дипломна работа „Диверсификация на дейността на малка и средна фирма

с усвояване на отлети опаковки от рециклирана суровина“.

От 2006г е главен асистент в Колежа по туризъм Албена – клон Бургас.

От 2008г е асистент в ХТМУ – София и води упражнения по Финанси, Мениджмънт на човешките ресурси и др.

От 2011г е хоноруван асистент в ТУ – София и води лекции и упражнения по бюджетно счетоводство, местни данъци и такси, , финансови пазари и инструменти.

От 15.07.2011г е с присвоена научно-образователна степен „доктор“ – 3.8. Икономика (Икономика и стопанско управление по отрасли), защитена в ХТМУ – София.

От 2013г е гл. асистент в Колежа по туризъм – Благоевград и води лекции и упражнения по основи на счетоводството, икономическа политика и публични финанси.

От 05.04.2014г е на академична длъжност „доцент“ – Икономика и управление – спечелен конкурс в Колежа по туризъм – гр. Благоевград.

Кандидатът има практически опит като финансов инспектор в СИДЖИП – Балкантурист АД, работи в сферата на застраховането и като финансов консултант и маркетингови проучвания в БКС – Бургас.

От 2001г и до момента работи на частна практика като консултант по проблемите на водите и опазване на околната среда, изготвяне на проекти, задания и програми.

От 2010г до настоящия момент работи по проблемите на анализа на икономическата политика в прехода към пазарна икономика.

Доц. д-р Димитър Вергиев е член на Асоциацията на преподавателите по икономика и управление в индустрията (АПИУИ).

### **Изисквания към учебната дейност**

(чл. 29 (4) и чл. 29 „б” (2), т. 1 от ЗРАСРБ и чл. 61 (2), т. 1 от ППЗРАСРБ)

Доц. Вергиев изнася лекции и води упражнения по учебните дисциплини „Финанси“, „Мениджмънт на човешките ресурси“, „Счетоводство на фирмата“, „Икономическа политика и публични финанси“, „Проблеми на икономическата политика“.

Учебната му натовареност е в съответствие с изискванията на Колежа по туризъм – Благоевград.

От 2017г е хоноруван преподавател към ФКСТ в ТУ – София.

Кандидатът има публикувани три научни труда, три монографии, две студии, пет учебни помагала, 53 научни доклада и две научни статии с общ обем 1525 стр.

### **Изисквания към научноизследователската дейност**

(чл. 29 (1), т. 3, т. 4, чл. 29 „б“ (2), т. 2 от ЗРАСРБ и чл. 60 (1) т. 3 и т. 4, чл. 61 (2) т. 2 от ППЗРАСРБ)

Кандидатът е представил във връзка с конкурса за рецензиране 7 публикации, с общ обем 1311 страници. В тях се включени 1 самостоятелна монография, 2 учебника – самостоятелно подготвени, 2 учебника в съавторство, Учебно помагало в съавторство, Курс по икономика на туризма в съавторство. При съавторството коректно е посочено участието на доц. Вергиев.

Всички публикации са рецензирани от хабилитирани преподаватели.

Публикации на доц. Вергиев са цитирани в научно списание „Индустриален мениджмънт“, Международни научни конференции, в Сборник доклади от Юбилейна международна научна конференция – 60 години ХТМУ и 50 години катедра „Икономика и стопанско управление“.

### **Оценка на публикациите**

Работите, с които кандидатът участва в конкурса, са със сравнително

разнородна тематика. В тях обаче преобладават публикациите, които са в съответствие с обявения конкурс.

Хабилитационният труд на кандидата **„Основни канали на проявление на глобалната финансово-икономическа криза върху българската икономика“** е ориентиран в анализа на няколко основни направления: *глобалната финансово-икономическа криза и влиянието върху българската икономика – туризъм, индустрия, транспорт; проблемите на България в евроинтеграцията и антикризисни мерки и препоръки.*

В тези тематични направления доц. Димитър Вергиев развива научното познание в управлението, в условията на съвременната икономика и бизнес среда

По отношение на глобалната финансово-икономическа криза авторът със свой подход прави сравнителен анализ на нейната същност и специфика с „Великата депресия“ и нейното проявление и влияние върху българската икономика.

Авторът аргументирано определя като основни канали, по които навлизат и влияят кризисните процеси в България *намаляването на БВП; ограничаване на възможностите за износ; намаляване на преките чуждестранни инвестиции; увеличаване равнището на безработицата; намаляването на постъпленията от чуждестранни туристи.*

Авторът анализира туризма, като бързо развиващ се и важен отрасъл за България, който търпи сериозни удари от кризата и през 2009г спадът му е от порядъка на 7-8%, което рефлектира върху загуба на работни места и неувереност на потребителите.

В сектора на индустрията като най-сериозни са определени последствията в строителството – 18%. В същата ситуация изпада и производството – особено преработващата и добиващата промишленост в най-голяма степен от липсата на пазари. В своя анализ авторът

аргументира причините за това до голяма степен с външни фактори, но сочи, че мерките за намаляване на този ефект са основно вътрешни, т.е. свързани с компетенциите на субективния фактор и основно с отлагането и забавянето им по конюнктурни причини – смяната на управленските екипи в изпълнителната власт. Анализира се и влиянието на консервативната политика на банките по отношение на кредитите и високата цена на ресурса. Отчита се и прякото въздействие на кризата върху българския внос и износ, в резултат на което външнотърговското салдо от стоки и услуги през декември 2009г е отрицателно и се наблюдава значителен спад на износа с 23%, а на вноса – с 32,8%. Тази разлика авторът свързва с характерния за България висок вносен компонент на инвестициите и потребителските разходи.

Анализът на транспортния отрасъл авторът свързва с неговата ключова роля за българската икономика. Оценка му се базира на няколко съществени фактора: *първо*, на намаления обем на превозваните товари и тяхната цена на вътрешния и международния пазар; *второ*, на фалита на голяма част от фирмите-партньори; *трето*, на високите цени на горивата в сравнение с ЕС; *четвърто*, на финансовата криза влошила лизинговите условия за транспортния бизнес, при което редица транспортни фирми губят частично, а някои изцяло автомобилния си парк.

Авторът анализира аргументирано перспективите и проблемите пред България във връзка с евентуалното ни влизане в еврозоната. Отстоява тезата, че страната ни изпълнява всички критерии за включването на България в европейския валутен механизъм, който е последна стъпка преди приема ни в еврозоната. Като основен проблем се изтъква конкурентността на икономиката в контекста на международните икономически отношения, тъй като ще бъде преграда пред използването на валутно-курсната политика за стимулиране на износа. Силен аргумент в подкрепата на еврото според автора е възможността, която единната

валута дава за разширяване на търговията. Негативните аспекти авторът разглежда през призмата на по-твърдите ограничения върху монетарната сфера и зависимостта на България от монетарната политика на ЕЦБ, в резултат на което единственият инструмент за автономна национална икономическа политика ще остане бюджетната политика.

Препоръките, свързани с преодоляването на кризисни явления авторът вижда в следните направления: *стимулиране на инвестициите чрез финансови и нефинансови мерки; намаляване на държавните разходи; стимулиране и подкрепа на водещите икономически сектори.*

В другите публикации доц. Вергиев акцентира своя анализ основно в сферата на икономиката на туризма с неговите общи и специфични черти на функциониране и развитие от позициите на нарастващите потребности на хората от туристическите услуги и икономическата изгода от тяхното предоставяне.

В учебниците и учебните пособия в добър академичен стил представя на студентите общата теория на пазарното стопанство и счетоводната практика във фирмата.

Като цяло в своите анализи кандидатът доразвива и обогатява познанието в областта на управлението на кризисните процеси. Предлагат се оригинални подходи в цялостния процес по управление на бизнеса. Специално внимание е отделено на дългосрочния и стратегически характер от участието на България в европейския интеграционен процес, като същевременно е обоснована необходимостта от допълнителни научни познания за ефективното му управление. Определени са възможностите за влияние и ролята на участниците в мултипроектна адаптивна среда.

В тематиката свързана с управлението на бизнеса доц. Димитър Вергиев допълва и прецизира разбирането за компетенциите, от гледна точка на значимостта и зависимостите, съществуващи между знания умения и нагласи. Представени са оригинални виждания за ролята на

субектите, бизнес средата и необходимите компетенции за ефективно управление на икономическите процеси в кризисни условия. Особено внимание е отделено на комплексният и интердисциплинарен характер на знанието, като основа за развитие на идеи и разработването на успешни проекти в туристическия бизнес и нарастващата роля на съвременните информационни и комуникационни технологии.

Като приноси в тематичните направления биха могли да бъдат определени трансформирането на научното знание от фундаментално в конкретно приложно знание и въвеждането на нови и допълване на съществуващи изисквания към управлението на кризисните процеси, особено в туристическия бизнес.

Към рецензираните трудове могат да бъдат отправени и някои **критични бележки:**

-**първо**, редица от проблемите се повтарят както в хабилитационния труд, така и в статиите, студиите и учебните пособия;

-**второ**, в структурата на хабилитационния труд се губи логическата последователност;

-**трето**, в отделни случаи се наблюдават противоречиви съждения по отношение на интересите на България от влизането ѝ в еврозоната, в контекста на съвременните социално-икономически и политически условия в ЕС.

### **Заключение**

На база на представените документи по конкурса и оценката на приетите за рецензиране публикации могат да бъдат направени следните изводи:

- първо, доц. д-р Вергиев е единствен кандидат в конкурса;
- второ, притежава научно-образователната степен „доктор” и академичната длъжност „доцент”, с което отговаря на законовите изисквания;

- трето, има осигурена необходимата аудиторна и извън аудиторна заетост;
- четвърто, има публикувани учебници и учебно помагало пряко свързани с конкурса;
- пето, води лекции по 3 дисциплини, които са непосредствено свързани с конкурса;
- шесто, научната му продукция, включваща три научни труда, три монографии, две студии, пет учебни помагала, 53 научни доклада и две научни статии с общ обем 1525 стр. е добра база за бъдещо развитие.

В заключение, независимо от критичните бележки и обективната необходимост от по-нататъшни изследвания на проблемите в рецензираните трудове, те по своите количествени и качествени характеристики и оригиналните подходи на автора в анализа напълно отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Разнообразната и мащабна обществена, лекционна, методическа, научна и международна дейност ми дава основания убедено да твърдя, че доц. д-р инж. Димитър Вергиев отговаря на всички критерии и изисквания за заемане на академичната длъжност „професор” по научната специалност 3.7. „Администрация и управление“, научна специалност „Икономика и управление (по отрасли)“, в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България.

София, 01.08.2018г.

Рецензент:

( проф. Гъргаров)